

Władysław Ślesięski

"Das 19 : Jahrhundert und die Restaurierung : Beiträge zur Malerei, Maltechnik und Konservierung", Heinz Althöfer, München 1987 : [recenzja]

Ochrona Zabytków 42/3-4 (166-167), 311

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PIŚMIENICTWO

Heinz Althöfer, *Das 19. Jahrhundert und die Restaurierung. Beiträge zur Malerei, Maltechnik und Konservierung*. München 1987 (Callwey-Verlag), ss. 392, 269 fotografii białoczarnej i 54 barwne.

Anonsowana książka jest pracą zbiorową pod redakcją profesora doktora Heinza Althöfera, dyrektora Restaurierungszentrum der Stadt Düsseldorf. Składa się na nią 49 artykułów czterdziestu autorów, wybitnych znawców technologii i konserwacji XIX stulecia: H. Althöfer, R. Andree, M. Barro, G.A. Berger, M. Bleyl, E. Böhm, G. Böse, P. Boissonnas, R.E. Bubb, D. de Chapeaurouge, H. Coenen, L. Dittmann, G. Emonts-Holley, S. Euler Kunsemüller, E. Foissner, U. Gerlach-Laxner, R. Grimm, M. v. Hagen, H.T. Hanisch, M. Huisgen, J. Josefik, B. Kaland, W. v. Kalnein, H.U. Kölsch, H. Kühn, K. Lukichova, E. Mai, L. Masschelein-Kleiner, E. Mendgen, H.G. Müller, L. Einar i U. Plahter, S. Rehbein, J. Riederer, I. Sandner, W. Ślesiński, K. Soine, E. Streller, K. Temmer, J. Thurman-Moe, M. Voest, C. Wagner, G. Wendt, D. Westecker, C. Willoughby, V.V. Zverev. Autorzy reprezentują bardzo wiele krajów m.in. Anglię, Austrię, Belgię, Czechosłowację, Holandię, NRD, Norwegię, Polskę, RFN, Szwajcarię, USA. Artykuły zgrupowane są w pięciu rozdziałach: 1 — *Historia sztuki i konserwacja*, 2 — *Artyści i szkoły*, 3 — *Techniki malarskie i konserwacja*, 4 — *Konserwacja w XIX wieku*, 5 — *Tworzywa sztuczne jako nowe materiały*. Wprowadzenie do książki stanowi praca H. Althöfera *Między 1800 a 1900*, zakończenie zaś obszerna bibliografia, przypisy i indeks rzeczowy oraz osobowy.

Wyżej wymieniona książka poświęcona jest malarstwu XIX w.

Omawia i wyjaśnia, w sposób najbardziej obszerny jak dotychczas, fenomen tego stulecia w zakresie technologii i techniki oraz konserwacji malarstwa. Fenomen wyraża się przepłataniami upadków i osiągnięć. W tym czasie widoczny jest upadek rzemiosła wraz z upadkiem cechów, które poza rolę dydaktyczną zajmowały się dostarczaniem artystom odpowiednich materiałów oraz kontrolowaniem jakości wykonanych prac przez swych członków. Zły stan zachowania znacznej liczby malowideł XIX w. wiąże się z wprowadzeniem fabrycznie produkowanych materiałów malarskich niedbale przygotowanych, a które artyści zaprzestali samodzielnie przygotowywać. Równocześnie coraz powszechniejsza stawała się świadomość, że stosowanie właściwych materiałów i solidnej techniki zapewni malowidłom większą trwałość. Jednocześnie w XIX stuleciu nastąpił gwałtowny rozwój badań nad technologią i techniką malarstwa, m.in. z zastosowaniem analiz chemicznych, mikroskopowych oraz fotografii — wynalazku tego wieku. W tym też czasie zakładane były pierwsze laboratoria w muzeach oraz towarzystwa naukowe, np. „für rationelles Malverfahren” czy czasopisma fachowe jak „Technische Mitteilungen für Malerei”. Nastąpił też wręcz rewolucyjny rozwój teorii, metod i praktyki konserwacji dzieł sztuki. Rozmiary tego postępu spowodowały, iż XIX w. uznawano wielu za początek konserwacji zabytków, m.in. Józef Muczkowski. Książka *Das 19. Jahrhundert und die Restaurierung* bardzo starannie wydana przez wydawnictwo Callwey'a, stanowi poważny wkład do naszej wiedzy o technologii, technikach i konserwacji malarstwa.

prof. dr Władysław Ślesiński

PRZEGLĄD ZAGRANICZNYCH CZASOPISM KONSERWATORSKICH

PAMÁTKY A PŘÍRODA. Wyd. Státní ústav památkové péče a ochrany přírody w Pradze w wydawnictwie „Panorama” na zlecenie Ministerstwa Kultury CSR. Ukazuje się dziesięć razy w roku.

Rocznik 13 (1988)

Zeszyt 1, stron 64, ilustracje

Projev ministra kultury CSR doc. JUDr. Milana Klusáka, CSc., v České národní radě dne 30. března 1987 (Wystąpienie ministra kultury CSR doc. dr hab. Milana Klusáka w Czeskiej Radzie Narodowej w dniu 30 marca 1987 r.), ss. 1–3, 1 ilustr. Referat programowy prezentuje główne kierunki działań w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego w CSR.

Zákon o 20/1987 České národní rady ze dne 30. března 1987 o státní památkové péče (Ustawa nr 20/1987 Czeskiej Rady Narodowej z dnia 30 marca 1987 r. o opiece nad zabytkami), ss. 4–16, 1 ilustr. Tekst ustawy.

Důvodová zpráva (Komentarz), ss. 17–31, 1 ilustr. Komentarz do ustawy.

Streszczenia w jęz. rosyjskim i niemieckim.

Zeszyt 2, stron 64, ilustracje

J. Štulc, *Moderní urbanismus a památková péče* (Współczesna urbanistyka a opieka nad zabytkami), ss. 65–77, 13 ilustr.

Jest to II część artykułu — refleksji nad książką Ivo Hlobila „Teorie miejskich rezerwatów zabytkowych w latach 1900–1975”. I część artykułu została opublikowana w nr 10/1987. Analiza urbanizmu historycznego i koncepcji tzw. miasta-rezerwatu. Liczne przykłady w kontekście socjologicznym, kulturowym i ekonomicznym.

J. Petrů, *Prototyp středověkého parku z doby osvícenství* (Prototyp parku środkowoeuropejskiego z okresu Oświecenia), ss. 78–86, 9 ilustr. Artykuł przedstawia rys historyczny parku w Wörlitz, jednego z najwspanialszych klasycystycznych parków w Europie. Omówienie działalności twórczej arch. F.W. Erdmannsdorffa.

P. Kotlík, *Ověření účinnosti „biologické” čisticí pasty pro kámen* (Działanie biologiczne pasty czyszczącej kamień), ss. 87–88. Artykuł omawia zastosowanie specjalnej pasty do czyszczenia kamienia zawierającej glicerynę i mocznik. Podanie składu chemicznego i szczegółowe omówienie stosowania.

V. Voděrová, *Seminář o lidové architektuře, CB Plástovice 5.—8.10.1987* (Seminarium na temat architektury ludowej w Czeskich Budziejowicach Plastowicach w dn. 5–8.10.1987), ss. 89–91, 2 ilustr. Seminarium zostało zorganizowane przez Státní ústav památkové péče a ochrany přírody w Pradze i Wojewódzki Ośrodek Państwowej Opieki nad Zabytkami w Czechach Południowych. Problemy charakteru i typologii architektury ludowej. Problemy konserwacji drewna. Szczegółowe omówienie referatów, w tym także poświęconych zagadnieniu ruralistycznym.

-jpů-, *Kompozice zahrad v dějinách umění* (Kompozycja ogro-